

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
 - 1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
 - 1.3 หลักการบริหารงานวิชาการ
2. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
 - 2.1 การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.2 การวางแผนงานวิชาการ
 - 2.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.4 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
 - 2.5 การนิเทศการศึกษา
 - 2.6 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 - 2.7 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 2.8 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.9 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 2.10 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
 - 2.12 การแนะแนวการศึกษา
 - 2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
 - 2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.15 การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ

ของสถานศึกษา

2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน

2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. ประสิทธิภาพ

4. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ

5. บริบทการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สกลนคร เขต 1

5.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เพราะงานวิชาการได้ครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการเรียน การสอน และการวัดผลประเมินผล การกำหนดความหมายของงานวิชาการนั้น มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษา ได้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

บุญมี ก่อบุญ (2548, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานในทุกปัจจัยที่มุ่งหวังให้ภารกิจหลักของโรงเรียน เป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญา หลักการ แนวคิดทางการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนารอบด้านจนเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ประวิทย์ อ่อนแก้ว (2549, หน้า 10) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนเพื่อส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีประสิทธิภาพสูงสุด

แก่ผู้เรียน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ให้คำแนะนำ และเป็นผู้ประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

วิศิษฐ์ ชาญสุข (2549, หน้า 10) กล่าวสรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพรวมทั้งให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

บุชา ศรีสร้อย (2551, หน้า 14) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ ตามบทบาทหน้าที่ ที่กำหนดไว้ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ตามกรอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ตรีโชค กางกั้น (2552, หน้า 16) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และตรงกับเป้าหมายที่วางไว้มากที่สุด

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic Affairs-Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อผลสำเร็จ และคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

จำลอง โคตรพัฒน์ (2555, หน้า 21) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการคือ ภาระที่โรงเรียน ผู้บริหาร ครูทุกคนจะต้องร่วมกันจัดการให้มีการดำเนินการให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

Alig Mielcarek (2003, p. 203) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน โดยส่งผลทั้งทางตรง และทางอ้อมผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ความสำคัญทางด้านวิชาการ ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ จะมีผลทางอ้อมผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ความสำคัญด้านวิชาการ

จากความหมายของการบริหารงานวิชาการ พอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งผู้บริหารทุกคนจะต้องรับผิดชอบ และเป็นผู้นำครู โดยร่วมมือกับครู ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิด ในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญา หลักการ แนวคิดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนารอบด้านจนเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการในโรงเรียนมีอยู่ 4 งาน งานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่นๆ เป็นเพียงส่วนประกอบหรือปัจจัยที่ส่งเสริมงานวิชาการ ให้มีคุณภาพ จุดมุ่งหมายของงานวิชาการ อยู่ที่การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ จริยธรรม งานวิชาการไม่ใช่งานที่เพียงแต่ทำให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้เท่านั้น แต่ยังจะต้องมีความสามารถปรับตัวในสังคม และเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งงานวิชาการของโรงเรียน มีความสำคัญ ดังนี้

บุญมี ก่อบุญ (2548, หน้า 68) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ในการบริหารภารกิจหลัก เข้ามา มีส่วนส่งเสริมสนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมถึงการสร้างทีมงาน โดยบุคลากรทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า มีความรู้ความสามารถ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, หน้า 11) กล่าวว่า การใช้เวลา ในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า การบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 งานบริหารบุคคล ร้อยละ 20 งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 20

งานบริหารการเงิน งานบริหารอาคารสถานที่ งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน และงานบริหารทั่วไป แต่ผลงานคิดเป็น ร้อยละ 5 จากงานทั้ง 7 งานดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ และกำหนดสัดส่วนไว้มากที่สุดเมื่อเทียบกับงานอื่นๆ

พระปลัดมนัสชัย เมตตจิตฺโต (2548, หน้า 54) สรุปไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการ ต้องคอยกระตุ้น ส่งเสริม ให้ครูเกิดความร่วมมือในการที่จะปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น ตลอดจนรู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสาร ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งงาน การมอบหมายงาน การวัดผลและประเมินผล เพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนบรรลุความมุ่งหมายตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2549, หน้า 65-68) กำหนดให้ ปีการศึกษา 2549 เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน ที่กระทรวงศึกษาธิการมุ่งที่จะสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะสำคัญ คือ ทักษะด้านการอ่าน การใช้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ที่เป็นประตูแห่งความสำเร็จสู่การเรียนรู้วิชาอื่นๆ ควบคู่ไปกับการวางรากฐานและบ่มเพาะความเป็นคนดี มีคุณธรรม โดยความร่วมมือผนึกกำลังกันที่ผลักดันขับเคลื่อน พัฒนา และเพิ่มพูนวิธีการรณรงค์ ถ่ายทอด สื่อสารระหว่างผู้บริหาร ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนที่จะให้วิธีการต่างๆ เพื่อความสมบูรณ์ของการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชน นั้นแสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการมุ่งหวังที่จะพัฒนาด้านการเรียนการสอน ซึ่งก็คือ งานวิชาการนั่นเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 35-41) ได้มีนโยบายกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา ประกอบด้วยงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป โดยกล่าวถึง และให้ความสำคัญกับงานวิชาการในลำดับต้น นอกจากนี้ จากการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั่วประเทศก็ให้ความสำคัญในการติดตามด้านคุณภาพการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสาระต่างๆ ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

มยุเรศ โคตรชมภู (2550, หน้า 16) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการสำคัญ และเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา มาตรฐานหรือคุณภาพ ของการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ ส่วนงานอื่น ๆ นั้น มีความสำคัญในลักษณะที่ถือเป็นงานสนับสนุน เพื่อให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหาร และอาจารย์สอน ต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็น อันดับแรก โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การบริหารสถานศึกษา จะมีคุณภาพ หรือมาตรฐานมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ เป็นสำคัญ

บุชา ศรีสร้อย (2551, หน้า 15) ได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ ผู้บริหาร และ บุคลากรในสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งในงานวิชาการ ถ้าบุคลากร ทุกคนมีความตระหนัก มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และจุดมุ่งหมาย ของการจัดการเรียนการสอนที่รับผิดชอบแล้ว ย่อมเป็นการง่ายที่จะทำให้งานวิชาการนั้น บรรลุและนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา ดังนั้น จุดประสงค์ของหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล จึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องทางวิชาการอย่างหนึ่งที่จะทำให้ นักเรียนมีคุณภาพตามต้องการ

พิสพงศ์ วงพระจันทร์ (2552, หน้า 11) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การบริหารสถานศึกษา จะมี คุณภาพหรือมาตรฐานมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ

อุณากรรณ์ สอนมะม่วง (2553, หน้า 23-24) ได้สรุปไว้ว่า การบริหาร งานวิชาการ มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงาน ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านวัดผลประเมินผล ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ด้านส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านจัดการเรียน การสอน ที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

จำลอง โคตรพัฒน์ (2555, หน้า 22) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีความสำคัญ และเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาในโรงเรียน เป็นงานหลักของผู้บริหารที่จะต้องให้ความสนใจและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่นักเรียนและระบบการศึกษาให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

จากความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ เป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านวัดผลประเมินผล ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ด้านส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งในงานวิชาการ ถ้าบุคลากรทุกคนมีความตระหนัก มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่รับผิดชอบแล้ว ย่อมเป็นการง่ายที่จะทำให้งานวิชาการนั้นบรรลุและนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา ที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

หัวใจหลักของการบริหารงานในโรงเรียน คือ งานวิชาการ การสร้างคุณภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความสำเร็จของสถานศึกษา อยู่ที่การบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการมีขอบข่ายงานที่กว้างขวาง การจัดกิจกรรมการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้ได้มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของหลักการบริหารงานวิชาการดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกีจบรร และคณะ (2549, หน้า 100-101) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนทั้งมวล เพราะงานวิชาการ คือภารกิจหลักของโรงเรียน ดังนั้น ความสำเร็จจากการบริหารงานวิชาการจึงเป็นเครื่องยืนยันถึงประสิทธิผลของการบริหารงานทุกด้าน

แต่การที่จะบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จโดยบรรลุเป้าหมาย ตามเจตนารมณ์ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 จำเป็นต้องมีหลักในการบริหารงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีความ เหมาะสมกับบริบททางการศึกษา หลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. การจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายหลัก
2. การบริหารงานเน้นความร่วมมือกันทำงาน
3. การมีเอกภาพในจุดมุ่งหมายจะช่วยให้การดำเนินงาน มีความสอดคล้องสัมพันธ์และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
4. ควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
5. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
6. ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานวิชาการ
7. บุคลากรมีวินัยในตนเอง
8. ใช้เทคนิคส่งเสริมผู้ร่วมงานมากกว่าการสอนความรู้
9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องการขวัญและกำลังใจ
10. ควรมีโอกาสกรรมการที่ศึกษาด้านวิชาการ
11. ให้ครูผู้สอนตั้งจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายในการสอนทุกวิชา
12. การประสานความสามัคคี ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความร่วมมือ ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ
13. การติดตามและประเมินผล เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการ

บุชา ศรีสร้อย (2551, หน้า 18) สรุปไว้ว่า เป็นการบริหารงานกิจกรรม อย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ให้การจัดกิจกรรม ทางวิชาการดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551, หน้า 21) ได้กล่าวถึงหลักการ
บริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การมีผลผลิตเพิ่มขึ้น
โดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของ
หลักสูตรโดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และซ้ำเกินกำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตาม
จุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 37-38) ได้ให้หลักการบริหารงานวิชาการ
ในเชิงพัฒนา ไว้ดังนี้ หลักการบริหารงานวิชาการ เป็นแนวทางในการดำเนินงานทางด้าน
วิชาการซึ่งผู้บริหารการศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ใช้ประกอบในการอ้างอิง
และทำความเข้าใจให้ตรงกันกับครู คณาจารย์ ดังนั้น หลักการบริหารงานวิชาการในเชิง
พัฒนาควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เป้าหมาย
วัตถุประสงค์ ขอบข่าย เนื้อหา พร้อมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ
ในรายวิชานั้นๆ

2. แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ ตรวจสอบดูเนื้อหาว่า
สอดคล้องกับหลักสูตรเพียงใด การเพิ่มเติมเนื้อหากระทำโดยผู้สอนตามความเหมาะสมกับ
ยุคสมัยนั้นๆ

3. ประมวลการสอน ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หากใน
สถานศึกษานั้นๆ ไม่มีประมวลการสอน ก็จะได้จัดทำขึ้นให้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

4. ข้อสอบวิชาต่างๆ ต้องออกให้ครอบคลุมเนื้อหาและให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของหลักสูตร เป็นการวัดความรู้ของผู้เรียนอย่างครบถ้วน

5. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สำหรับหลักสูตรเมื่อใช้ไประยะหนึ่ง
ก็จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ หรืออาจปรับปรุง
อยู่ตลอดเวลาก็ได้

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
มาบรรยายให้ความรู้และให้แนวทางในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริม
วิชาการ

7. ครู คณาจารย์ในสถานศึกษา ได้ผลัดเปลี่ยนกับบรรยายพิเศษเป็นครั้งคราว เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พิเศษเพิ่มเติม

8. จัดให้มีการวิเคราะห์ผลการสอบในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

9. ส่งเสริมการอ่านหนังสือของครูผู้สอน เนื่องด้วยเวลาเปลี่ยนไปวิชาการต่างๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้งบประมาณส่วนหนึ่งมาใช้สำหรับการจัดซื้อหนังสือและตำราเรียนเข้าห้องสมุด

10. จัดประชุมทางวิชาการของคณะครูเพื่ออภิปรายปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน

11. ผู้บริหารสถานศึกษาควรไปเยี่ยมห้องเรียนในขณะที่ผู้สอนกำลังทำการสอน และควรทำเป็นประจำ

12. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญชวนผู้สอนที่มีประสบการณ์สูงได้เข้าไปเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อแนะนำการสอนให้กับผู้สอนใหม่ๆ หรือมีนโยบายในการปรับปรุงการเรียนการสอน

13. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรสาธิตการสอนด้วยตนเอง แต่พยายามให้ผู้สอนเห็นวิธีการสอนที่ดีๆ จากผู้สอนคนอื่นๆ

14. เมื่อหยุดเรียนปลายภาคเรียน ควรมีการสัมมนาผู้สอนและควรเชิญผู้สอนในสถานศึกษาอื่นๆ เข้าร่วมด้วยตามความเหมาะสม

15. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งผู้สอนไปร่วมประชุมและอบรมทางการสอนตามที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น

จำลอง โคตรพัฒน์ (2555, หน้า 25) สรุปไว้ว่า งานวิชาการในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทสามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ด้วยความเอาใจใส่ดูแลของผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งหากจะมอบหมายให้คนใดคนหนึ่งกระทำแทนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะบุคคลที่มอบหมายไปนั้นเขาไม่มีอำนาจโดยตรงในการให้คุณหรือให้โทษแก่ผู้สอน โดยหลักการของการบริหารวิชาการในเชิงพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจที่จะใช้ประกอบเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้มีความเจริญก้าวหน้า และทันสมัยต่อการบริหารงานในสถานศึกษาของตนให้บรรลุความสำเร็จด้านวิชาการต่อไป

ธารีรัตน์ กลยณี (2556, หน้า 42) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพครอบคลุมวัตถุประสงค์ สมองหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รุสนานี ลอซึ่ง (2556, หน้า 27) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการ เป็นแนวคิดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงคุณภาพของเป้าหมายคือ ผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงบุคลากร ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในกระบวนการบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารให้การส่งเสริมสนับสนุนและดูแลเอาใจใส่ด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค

จากแนวคิดต่างๆ พอสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ 1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำเป็น ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาต้องคำนึงถึงการพัฒนากลุ่มความเป็นเลิศ ทำให้ดีที่สุด นำไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง คำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ คำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความประหยัด การดำเนินงาน ทางวิชาการ โดยอาศัยการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การพัฒนาระบบการเรียนรู้อ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน การแนะแนวการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งหลักการดังกล่าว ย่อมจะสามารถบรรลุความสำเร็จ คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการทั่วไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งมีภารกิจของงานในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผล ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 29-30)

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานวิชาการ
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
5. การนิเทศการศึกษา
6. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
7. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
8. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
9. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
10. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
12. การแนะแนวการศึกษา
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวยุวศิษย์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับ การให้ความเห็นการพัฒนา

สาระหลักสูตรท้องถิ่น

การจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพอิสระ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหา และสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้นๆ ที่สถานศึกษา กำหนด การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำสาระท้องถิ่น ดังนี้

1. ศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดไว้
2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทราบจุดเน้น หรือประเด็นปัญหาสำคัญ ที่โรงเรียนให้ความสำคัญ หรือกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน
3. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำสาระท้องถิ่น
4. ดำเนินการจัดทำสาระท้องถิ่นในลักษณะ
 - 4.1 จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม
 - 4.2 ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม

หรือบูรณาการ

สรุปได้ว่า การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับ การให้ความเห็นการพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่น คือ การถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้นๆ ที่สถานศึกษา กำหนด การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งต้องแนวทาง โดยการศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดไว้ การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทราบจุดเน้น หรือประเด็นปัญหาสำคัญ ที่โรงเรียน ให้ความสำคัญ หรือกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศของโรงเรียน และนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำสาระท้องถิ่น

การดำเนินการจัดทำสารสะท้อนถึงในลักษณะจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ปรับกิจกรรม การเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม หรือบูรณาการ

2. การวางแผนงานวิชาการ

ธีรพล ขยันการนาวิ (2547, หน้า 18-19) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผน เป็นกระบวนการของหน่วยงานที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การทำงานในอนาคตประสบผลสำเร็จ โดยปราศจากอุปสรรค หรือมีอุปสรรคน้อยที่สุด การวางแผน ประกอบด้วย กระบวนการต่างๆ หลายขั้นตอนตามแนวคิดของ Joseph L. Massie and John Douglas ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดเป้าหมาย (identify goal) ของการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ เป็นผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่างๆ รวมทั้งการมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการทำงาน เช่น การวางแผนการรับนักเรียน นักศึกษา การปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดเป้าหมาย หากสามารถรวมความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา

2. การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น (search for opportunity and consider obstacles) เป็นการหาแนวทางที่จะช่วยให้แผนที่วางไว้ สามารถนำไปปฏิบัติได้ นั่นคือ การมีข้อมูล และข้อเท็จจริงต่างๆ เช่น การวางแผนนักเรียนนักศึกษา ข้อมูลจากปีก่อนๆ จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จากสภาพของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ จะคาดคะเนจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่จะสมัครสอบได้ สามารถจัดเตรียมแนวดำเนินการสอบให้เป็นที่ยอมรับได้ และแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้

3. การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (translate opportunities into available course of action) เป็นการนำเอาแผนที่มียู่ไปใช้อย่างมีเหตุผล เช่น งบประมาณที่เพียงพอ การจัดบุคลากรที่เหมาะสม และต้องมีความสามารถในการพยากรณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่

4. การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมาย (select best course and set objectives) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของงาน แบ่งงานตามหน้าที่ และความรับผิดชอบเพื่อให้รู้ว่าทำงานอะไร เช่น ครูแต่ละคนสอนวิชาอะไร มีจุดหมายเชิงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะเลือกวิธีสอนและประเมินผลอย่างไร ทำให้การทำงาน มีความสะดวก และคล่องตัวขึ้น

5. การตรวจสอบแบบการทบทวน (review and revise) เป็นการตรวจและประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน ในการประเมินผลสามารถตรวจสอบได้ 2 ลักษณะ คือ

5.1 การประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน (formative evaluation) เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนงานที่กำลังดำเนินอยู่ได้ดีขึ้น

5.2 การประเมินผลรวบยอด (summative evaluation) เป็นการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นแผนหรือโครงการแล้ว

หากผลที่เกิดขึ้นจากแผนงานที่วางไว้ไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็จะต้องมีการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยอาศัยข้อผิดพลาดที่เกิดจากกระบวนการเป็นแนวทางสรุปได้ว่า การวางแผนงานวิชาการ คือ การกำหนดเป้าหมาย (identify goal) ของการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ เป็นผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่างๆ รวมทั้งการมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการทำงาน การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น การเปิดโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมาย การตรวจสอบแบบการทบทวน

3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3.1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1.2 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

3.1.3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.4 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.6 ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรสถานศึกษา จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.7 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3.1.7.1 การจัดสาระการเรียนรู้

3.1.7.2 การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1-3

3.1.7.3 การกำหนดรหัสวิชา

3.1.7.4 การกำหนดระดับผลการเรียน

3.1.8 การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้/การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้/ การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน

3.1.9 ประเมินผลการใช้หลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ของกระทรวงศึกษาธิการ ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรสถานศึกษา จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

4.1 การกำหนดระเบียบวัดและประเมินผล

4.1.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำระเบียบวัดและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

4.1.2 พิจารณายกร่างระเบียบประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.1.3 ประชาพิจารณ์โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.1.4 เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

4.1.5 ประกาศใช้ระเบียบ

4.1.6 ปรับปรุง พัฒนา แก้ไขให้เหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

4.2 การจัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4.2.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

4.2.1.1 ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินและตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี)

4.2.1.2 ดำเนินการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงพื้นฐานของผู้เรียน

4.2.1.3 ประเมินผลระหว่างเรียน หลังการเรียน และปลายปี เพื่อนำผลไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและตัดสินผลการเรียนรายวิชา

4.2.1.4 เลือกวิธีการประเมิน เครื่องมือการประเมิน อย่างหลากหลาย เน้นการประเมินสภาพจริง ครอบคลุมสาระ และเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

4.2.1.5 ช่อมเสริม ปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และส่งเสริมผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้พัฒนาการประเมินให้พัฒนาสูงสุดเต็มความสามารถ

4.2.1.6 การตัดสิน การผ่านรายวิชา ตามเกณฑ์การผ่าน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) ที่กำหนด และประเมินให้ระดับผลการเรียน จากคะแนนการประเมินการผ่านผลการเรียนที่คาดหวังทุกข้อร่วมกัน

4.2.1.7 จัดการเรียนซ่อมเสริม และเรียนซ้ำรายวิชา ที่ไม่ผ่านการตัดสินผลการเรียน และให้ประชุมพิจารณา ให้ผู้เรียนที่มีผลการเรียนทุกรายวิชา มีระดับการเรียนเฉลี่ยไม่ถึง “1” ให้เรียนซ้ำชั้น

4.2.1.8 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมิน และตัดสินผลการเรียน

4.2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.2.2.1 ครูผู้ควบคุมกิจกรรมเป็นผู้ประเมิน และตัดสินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกิจกรรม

4.2.2.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน 2 ด้าน คือ การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยพิจารณาจากจำนวนเวลาเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

4.2.2.3 ตัดสินผลการปฏิบัติกิจกรรมเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านและไม่ผ่าน โดยผู้ได้รับการตัดสินให้ผ่านจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ด้าน

4.2.2.4 ประเมินและตัดสินกิจกรรมการผ่านช่วงชั้น ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้อนุมัติผลการประเมิน และตัดสินการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)

4.2.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.2.3.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนา และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.2.3.2 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

4.2.3.3 กำหนดแนวทางการดำเนินการเป็นรายคุณธรรม โดยประเมินทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

4.2.3.4 ดำเนินการประเมินและสรุปผลเป็นรายปี

4.2.3.5 การประเมินให้ผู้เรียนทราบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

4.2.3.6 ประเมินผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4.2.4 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

4.2.4.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และวิชาการ กำหนดมาตรฐาน เกณฑ์ แนวทางการประเมิน และการซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลช่วงชั้น

4.2.4.2 ประกาศแนวทางและวิธีการประเมิน

4.2.4.3 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน

4.2.4.4 ดำเนินการประเมินปลายปีและประเมินผ่านช่วงชั้น

4.2.4.5 ผู้บริหารอนุมัติผลการประเมิน

4.2.5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ

4.2.5.1 เตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะรับการประเมิน

4.2.5.2 เตรียมตัวบุคลากร สถานที่ และอำนวยความสะดวก

ในการรับการประเมิน

4.2.5.3 สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และความสำคัญแก่ครู

และผู้เรียน

4.2.5.4 นำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพ การจัด

การศึกษาของสถานศึกษา

4.3 การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล

4.3.1 เข้ารับการอบรมพัฒนาการจัดสร้างเครื่องมือวัด และประเมินผล
เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจ

4.3.2 จัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียน
ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพผู้เรียน

4.3.3 นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ในการสร้างเครื่องมือ และใช้เป็น
เครื่องมือวัดผลและประเมินผล

4.3.4 พัฒนา ปรับปรุงให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

4.4 งานทะเบียน

4.4.1 ดำเนินการลงทะเบียน กรอกข้อมูลประวัติของนักเรียนในทะเบียน
ตามระเบียบ

4.4.2 ออกเลขประจำตัวให้กับนักเรียนใหม่ทุกคน

4.4.3 รับมอบตัวนักเรียนและดำเนินงานเรื่องการย้ายเข้า และย้ายออก
ของนักเรียนในช่วงระหว่างปีการศึกษา

4.4.4 สำนักรายชื่อนักเรียนทุกระดับชั้น และจัดทำรายชื่อให้ถูกต้อง
และเป็นปัจจุบัน

4.4.5 การจัดทำรายงานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน

- 4.4.6 ประสานงานกับกลุ่มที่ดูแลนักเรียนเพื่อแจ้งการเปลี่ยนแปลง รายชื่อ/จำนวนนักเรียน
- 4.4.7 ดำเนินการด้านการย้าย ลาออก การเปลี่ยนแปลงทะเบียนนักเรียน
- 4.4.8 งานเกี่ยวกับการจัดทำ ขออนุมัติ และรายงานผลการเรียน ของนักเรียน
- 4.4.9 งานเกี่ยวข้องกับการจัดทำ และบริการเอกสาร หลักฐานทาง การเรียนของนักเรียน เช่น รบ.ต่างๆ หลักฐานผลการเรียน ประกาศนียบัตร รวมทั้ง หนังสือรับรองผลการเรียนทุกประเภท
- 4.4.10 ตรวจสอบความผูกพันของนักเรียนต่อฝ่ายหมวดงานอื่นๆ ก่อนออกหลักฐานทางการเรียนให้
- 4.4.11 งานเก็บรักษาและรวบรวมสถิติข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน รวมทั้งเผยแพร่และรายงานผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 4.4.12 เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับโปรแกรม OBEC
- 4.4.13 งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
- 4.5 การเทียบโอนผลการเรียน
- 4.5.1 ประสานการจัดการจัดผล ประเมินผลระดับสถานศึกษา
- 4.5.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน จัดทำมาตรฐาน กรอบและเกณฑ์การประเมิน เพื่อการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา
- 4.5.1.2 จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล สร้างเครื่องมือ แบบฟอร์มต่างๆ ในการดำเนินการเทียบโอน
- 4.5.1.3 จัดและดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐาน
- 4.5.1.4 ประกาศผลการเทียบโอนผลการเรียน
- 4.5.2 เทียบโอนผลการเรียน จากการย้ายที่เรียน จากสถานประกอบการ จากพื้นฐานกาประกอบอาชีพ
- 4.5.2.1 พิจารณาหลักฐานการศึกษาแสดงถึงความรู้ความสามารถ ของผู้เรียน
- 4.5.2.2 พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติ จริง โดยการทดสอบ

4.5.2.3 จัดทำทะเบียนขอเทียบโอน ระเบียบผลการเรียน และออก
หลักฐานการเรียน/การเทียบโอน

4.6 การตัดสินและอนุมัติผลการเรียนผ่านช่วงชั้น

4.6.1 นายทะเบียนของสถานศึกษาตรวจสอบข้อมูลผลการเรียน
ของผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์การจบช่วงชั้นของสถานศึกษา

4.6.2 จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เรียนที่จบช่วงชั้น พร้อมตรวจทาน
ความถูกต้องไม่ให้มีข้อผิดพลาดใดๆ ทั้งสิ้น

4.6.3 เสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ เพื่อให้เห็นชอบ

4.6.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดทำเอกสารรายงาน
ผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.3) ประกอบด้วย ผู้เขียน ผู้ทาน ผู้ตรวจ และมีนายทะเบียน
เป็นหัวหน้า

4.6.5 ผู้บริหารอนุมัติผลการเรียน โดยลงนามในเอกสารรายงานผู้สำเร็จ
การศึกษา

4.6.6 จัดส่งเอกสารให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.7 การออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษา

4.7.1 การจัดทำเอกสารประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.7.1.1 ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1)

4.7.1.2 หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา (ปพ.2)

4.7.1.3 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.3)

4.7.1.4 แบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ปพ.4)

4.7.1.5 เอกสารบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ.5)

4.7.1.6 เอกสารรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล
(ปพ.6)

4.7.1.7 ใบรับรองผลการศึกษา (ปพ.7)

4.7.1.8 เอกสารระเบียบสะสม (ปพ.8)

4.7.1.9 สมุดบันทึกผลการเรียนรู้ (ปพ.9)

สรุปได้ว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วย การกำหนดระเบียบวัดและประเมินผล การกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผล งานทะเบียน การเทียบโอนผลการเรียน การตัดสินและอนุมัติ ผลการเรียนผ่านช่วงชั้น การออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษา

5. การนิเทศการศึกษา

5.1 ศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ภายใน สถานศึกษา

5.1.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

5.1.2 ร่วมวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

5.1.3 จัดทำเครื่องมือนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน

5.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน ตามที่ได้รับ มอบหมาย

5.2.1 สร้างความตระหนักความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง

5.2.2 กำหนดปฏิทินการนิเทศ

5.2.3 ดำเนินการตามแผนนิเทศ

5.3 ประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

5.3.1 ตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ

5.3.2 จัดทำเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ

5.3.3 ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

5.4 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการ นิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

5.4.1 ขอความร่วมมือเป็นวิทยากร พัฒนาผู้นิเทศเกี่ยวกับความรู้ และทักษะการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอน และการสร้างเครื่องมือนิเทศ

5.4.2 ขอความร่วมมือประเมินระบบ และกระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา

5.5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การจัดระบบการนิเทศภายใน กับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

5.5.1 รวบรวมข้อมูลสถานศึกษา ที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น

5.5.2 ศึกษาคุณภาพสถานศึกษา ที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น

5.5.3 พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยหัวหน้า

กลุ่มสาระ และผู้บริหารแบบกัลยาณมิตร หรือระหว่างครูผู้สอน ศึกษาสถานการณ์โลก และสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ และประสบการณ์เดิม

5.5.4 ปรับปรุง พัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง จนเกิดผลดีต่อการ จัดประสบการณ์เรียนรู้

5.5.5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างครู กลุ่มสาระ สถานศึกษาหรือสถาบันอื่นๆ

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ การศึกษาระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษา การดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียน การสอน ตามที่ได้รับมอบหมาย การประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา การประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการ นิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประสบการณ์ การจัดระบบการนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศ ภายในเขตพื้นที่การศึกษา

6. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

6.1 การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

6.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

6.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

6.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน คือ การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน การจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ในชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

7. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

7.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดย

7.1.1 วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระ

7.1.2 มาตรฐานการเรียนรู้

7.1.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

7.1.4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

7.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษ และผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ตัวอย่าง

7.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน

7.4 ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม

7.5 จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

7.6 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือ เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

7.7 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยเป็นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา

7.8 ส่งเสริมให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (การวิจัยในชั้นเรียน)

7.9 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

7.10 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

7.10.1 จัดกิจกรรมแนะแนว โดย

7.10.1.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7.10.1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึก และจัดทำสื่อ

7.10.1.3 ให้คำปรึกษาการแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาตนเอง

7.10.1.4 ให้คำปรึกษาการศึกษาต่อและแนะนำอาชีพ

7.10.2 จัดกิจกรรมนักเรียน โดย

7.10.2.1 สนับสนุนแก้อุปสรรคตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการงาน

7.10.2.2 ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความต้องการ
ของผู้เรียน เช่น ชมรมทางวิชาการ

7.10.2.3 ส่งเสริมการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ

ยุวกาชาด

7.10.2.4 ส่งเสริมการฝึกทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

7.10.2.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดหาวัสดุอุปกรณ์

7.10.2.6 จัดทำแผนการจัดการเรียน แบบบันทึก รายงานผลการ

ออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐานการออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นส่วนที่นำมาตราฐานการเรียนรู้ไปสู่ การปฏิบัติในการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพได้ มาตรฐานอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะบรรลุ มาตรฐานหรือไม่ อย่างไร ก็อยู่ที่ขั้นตอนนี้ ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน อย่างแท้จริงทุกองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ ต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี โดยครูต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ให้ได้ว่า สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้ และปฏิบัติได้ในมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีนั้นคืออะไร

องค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน มี 6 องค์ประกอบ
ดังนี้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้
2. มาตรฐานการเรียนรู้
3. สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้
4. ชิ้นงานหรือภาระงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติ

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

6. การวัดและประเมินผล

กระบวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานใช้หลักการของ Backward Design คือ เริ่มจากการกำหนดมาตรฐานเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงกำหนดว่า ร่องรอยหลักฐานอะไรที่ให้นักเรียนปฏิบัติ แล้วสามารถสะท้อนความสามารถของผู้เรียนตามที่เราระบุไว้ในมาตรฐานนั้น แล้วจึงวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ

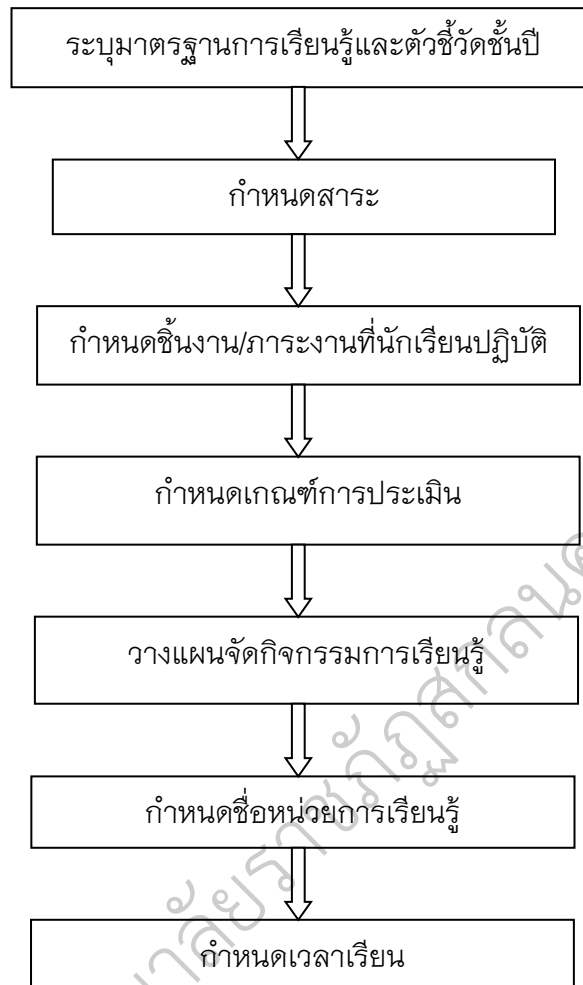
การออกแบบถอยหลังกลับหรือ Backward Design ที่นำมาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นกระบวนการออกแบบที่ยึดเป้าหมายสุดท้ายของการเรียน คือ มาตรฐานการเรียนรู้เป็นหลัก กระบวนการออกแบบวางแผน ของครูผู้สอน ต้องเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 มาตรฐานการเรียนรู้ต้องการให้นักเรียนรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้

ขั้นตอนที่ 2 อะไรคือร่องรอยหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนรู้อะไร และสามารถทำได้ตามที่มาตรฐานกำหนด

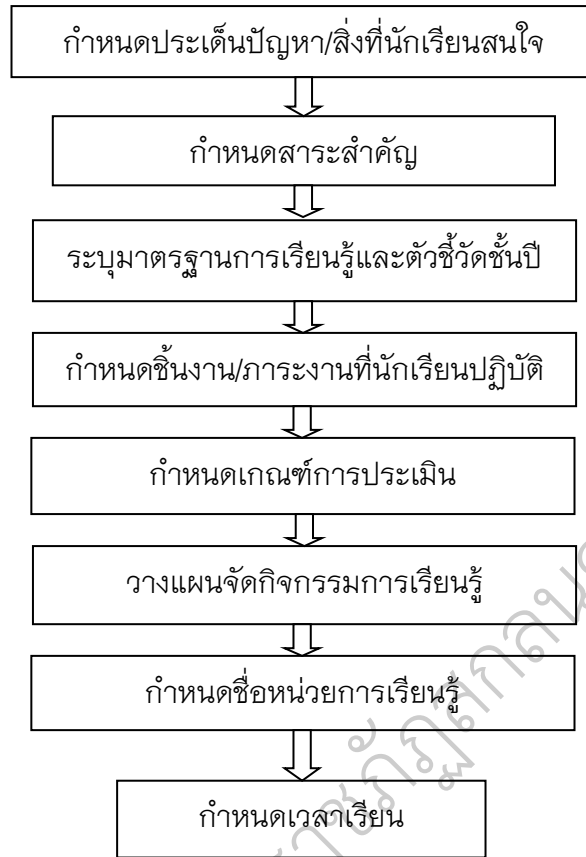
ขั้นตอนที่ 3 จัดกิจกรรมอย่างไร จึงจะสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ที่ฝังแน่นตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม กระบวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน มีความยืดหยุ่น สามารถเริ่มจากการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี และวิเคราะห์คำสำคัญในตัวชี้วัดชั้นปี เพื่อกำหนดสาระหลัก และกิจกรรมต่อไป หรืออาจเริ่มจากประเด็นปัญหาสำคัญในท้องถิ่น หรือสิ่งที่นักเรียนสนใจ แล้วจึงพิจารณาว่าประเด็นปัญหาดังกล่าวเชื่อมโยงกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดชั้นปีข้อใด ดังแนวทางต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบที่ 1 แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เริ่มจากการกำหนด
มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 13)

ภาพประกอบ 3 รูปแบบที่ 2 แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เริ่มจากการกำหนด
ปัญหาสำคัญในท้องถิ่นหรือสิ่งที่นักเรียนสนใจ
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 14)

สิ่งสำคัญของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน มีดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ต้องนำพาผู้เรียนให้บรรลุ
มาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีที่ระบุไว้ในหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ
2. การวัดและประเมินผลชิ้นงาน หรือภาระงานที่กำหนดในหน่วยการ
เรียนรู้ ควรเป็นการประเมินการปฏิบัติหรือการแสดงความสามารถผู้เรียน (Performance
Assessment)
3. ชิ้นงานหรือภาระงานที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ ควรเชื่อมโยง
มาตรฐานและตัวชี้วัด 2-3 มาตรฐานตัวชี้วัด
4. มีความยืดหยุ่นในกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้
เช่น อาจเริ่มต้นจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี หรืออาจเริ่ม
จากความสนใจของนักเรียนหรือสภาพปัญหาของชุมชนก็ได้

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรมจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือ เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

8. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8.1 ศึกษาและสร้างความตระหนัก เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และการนำผลวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

8.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

8.3 ดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

8.4 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล และผลงานวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบ

8.5 สร้างเครือข่ายในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และส่วนกลาง

8.6 วิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ศึกษาและสร้างความตระหนัก เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และการนำผลวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนประเมินผล เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

9. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา

9.1 ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม

9.2 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียน การสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

9.3 เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการ จากคณะกรรมการของสถานศึกษา คณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่ (สพท.) และหรือกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดยดำเนินการคัดเลือกในรูปของคณะกรรมการ และประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ

9.4 ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพ สื่อฯ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

9.5 มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณนั้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาใน สถานศึกษา

9.6 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา และแลกเปลี่ยนการใช้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอน และ พัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรในท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานและสถาบันอื่นๆ

9.7 ประเมินผลการผลิต จัดหา พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

9.8 เผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่ครูผลิต และพัฒนาให้เพื่อนครู สถาบันการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษา ได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา คือ การศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้ และการประเมิน คุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอน และ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปกติและ เด็กพิการเรียนร่วม การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการ

เรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อฯ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

10. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

10.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพทั้งใน และนอกสถานศึกษา ทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนสังกัด

10.2 จัดทำเอกสารรวบรวม เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ แก่ครู บุคลากร ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานศึกษาอื่นๆ ที่จัดการศึกษาบริเวณใกล้เคียง

10.3 มีส่วนร่วมในการจัดตั้ง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้

10.4 ประสานความร่วมมือ วางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่งมี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

10.5 มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คือ การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนสังกัด จัดทำเอกสารรวบรวม เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ แก่ครู บุคลากร ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานศึกษาอื่นๆ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง และพัฒนา แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ รวมทั้งการประสานความร่วมมือ วางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่งมี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย

11.1 จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามที่กฎกระทรวง กำหนด ดังนี้

11.1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

11.1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

11.1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี

11.1.4 การดำเนินงานตามแผน

11.1.5 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาประจำปี

11.1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา

11.1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

11.1.8 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการจักระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น สพท. และ สพฐ. (สวก.) เป็นต้น

11.2 จัดโครงสร้างการบริหาร ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

11.3 แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา โดยมีอำนาจและหน้าที่ มีดังนี้

11.3.1 กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน

11.3.2 กำกับติดตาม ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

11.3.3 เสนอสถานศึกษา แต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (รายงานประจำปี) ทั้งนี้ ให้กำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ในคำสั่งแต่งตั้ง พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้รับทราบ อย่างทั่วถึง

11.4 สร้างความตระหนัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

11.5 บุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมจัดทำแนวปฏิบัติ ในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการยอมรับ และยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

11.6 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีข้อมูลสารสนเทศ ครอบคลุมภารกิจ และสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ของการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้อย่างพอเพียง ถูกต้อง ชัดเจน เป็นปัจจุบัน และสามารถจัดเก็บ เรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

11.7 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสามารถเพิ่มเติมเฉพาะในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

11.8 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ โดยควรคำนึง และครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

11.8.1 เป็นแผน ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

11.8.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต และสภาพความสำเร็จของการพัฒนา เช่น ผลสัมฤทธิ์ในวิชาการหลัก คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น ซึ่งกำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

11.8.3 กำหนดวิธีการดำเนินงาน/กลยุทธ์ที่มีหลักวิชา ผลวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ และสามารถนำไปสู่เป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

11.8.4 กำหนดแหล่ง/หน่วยงาน ที่ให้การสนับสนุน และเกี่ยวข้องในแต่ละด้าน

11.8.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ และการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนไว้ให้ชัดเจน

11.8.6 กำหนดแผนการใช้งบประมาณ และทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ

11.9 จัดทำแผนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผน

11.10 ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนกลยุทธ์

11.11 ดำเนินการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนกลยุทธ์

11.12 ประเมินผลการดำเนินงาน และความก้าวหน้าของการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

11.13 จัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี (รายงานประจำปี) เสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามที่กฎกระทรวงกำหนด การจัดทำโครงสร้างการบริหาร ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา สร้างความตระหนัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการยอมรับ และยึดถือปฏิบัติร่วมกัน การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีข้อมูลสารสนเทศ ครอบคลุมภารกิจ และสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ของการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างพอเพียง ถูกต้อง ชัดเจน เป็นปัจจุบัน และสามารถจัดเก็บเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือการศึกษาปทุมวัย และสามารถเพิ่มเติมเฉพาะในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

12. การแนะแนวการศึกษา

12.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

12.1.1 ตั้งคณะกรรมการแนะแนวภายในสถานศึกษา

12.1.2 วางแผนจัดกิจกรรมแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา

12.2 ดำเนินการแนะแนว และพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

12.2.1 ประสานความร่วมมือกับฝ่ายปกครอง ครูที่ปรึกษา และครูทุกคน เพื่อทำความเข้าใจและขอความร่วมมือจัดกิจกรรมตามแผน

12.2.2 จัดกิจกรรมแนะแนววิชาการและวิชาชีพตามแผนที่วางไว้

12.3 ติดตามและประเมินผลระบบ และกระบวนการแนะแนวในสถานศึกษา

12.3.1 จัดทำเครื่องมือประเมินผลระบบแนะแนว ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และกิจกรรมแนะแนว

12.3.2 ดำเนินการติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

12.4 ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์
ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายแนะแนว ภายในเขตพื้นที่การศึกษา

12.4.1 รวบรวมข้อมูลสถานศึกษา ที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ
แนะแนวดีเด่นเป็นแบบอย่างได้

12.4.2 ศึกษาดูงานสถานศึกษา ที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
และการแนะแนวดีเด่น

12.4.3 พัฒนาระบบแนะแนวภายในสถานศึกษา แนวทางการดำเนินงาน
สรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษา คือ จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ
และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ
กระบวนการเรียนการสอนติดตามและประเมินผลระบบ และกระบวนการแนะแนว
ในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์
ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายแนะแนว ภายในเขตพื้นที่การศึกษา

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

13.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษา
ของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ
ระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษาต่างเขตพื้นที่การศึกษา

13.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ
ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการประสานความร่วมมือในการ
พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า
37)

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับ
สถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ
ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น คือ การช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการ กับสถาน ศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษาต่างเขตพื้นที่การศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

14.1 สํารวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

14.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

14.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39)

1. สํารวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา คือ การสํารวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ

ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ

ของสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ ในการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. คณะกรรมการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันประชุมและวางแผน
2. คณะกรรมการร่วมมือกันศึกษาหลักสูตร ธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
3. ระดมพลังความคิดเพื่อกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
4. ร่วมกันประมวลแนวทางส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประชุมและวางแผน คณะกรรมการร่วมมือกันศึกษาหลักสูตร ธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ระดมพลังความคิดเพื่อกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ร่วมกันประมวลแนวทางส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน

การเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษานั้น ครูควรทำการเลือกด้วยตนเองเพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพอีกวิธีหนึ่ง การที่ครูได้พิจารณาความต้องการของเด็กแล้วจัดหาหนังสือหรือสื่อการสอนที่สนองตอบความต้องการ รวมทั้งการอ่านและวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อยของหนังสือแบบเรียนและสื่อการสอนร่วมกับศึกษานิเทศก์ (และหรือสำนักพิมพ์ บริษัทที่ผลิตสื่อการเรียนการสอน) อาจทำให้ครูมีความเข้าใจในสูตรและลักษณะของสื่อที่จะใช้ประกอบหลักสูตรเป็นอย่างดี นอกจากนี้กระบวนการนี้ถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับมโนทัศน์ (Paradigm shift) ของครูผู้สอนในแง่ที่ว่า เมื่อครูมีความเข้าใจในสื่อการสอนแล้วครูจะสามารถมองเห็นวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของหลักสูตร และสามารถดึงจุดที่อาจเป็นประโยชน์สูงสุดของหลักสูตรนั้นมาใช้ในการสอนกระบวนการนี้จะฝึกให้ครูมีความสามารถในการตัดสินใจคุณภาพและรูปแบบของสื่อการสอน ซึ่งผลนี้จะนำไปสู่การพัฒนาความคิดและความเข้าใจในหลักสูตรที่ครูจะสอน

สรุปได้ว่า การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน คือ การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในแผนสถานศึกษา ที่ครูควรทำการเลือกด้วยตนเองเพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพอีกวิธีหนึ่ง การที่ครูได้พิจารณาความต้องการของเด็กแล้วจัดหาหนังสือหรือสื่อการสอนที่สนองตอบความต้องการ รวมทั้งการอ่านและวิเคราะห์ ข้อดีข้อด้อยของหนังสือแบบเรียนและสื่อการสอนร่วมกับศึกษานิเทศก์ อาจทำให้ครูมีความเข้าใจในสูตรและลักษณะของสื่อที่จะใช้ประกอบหลักสูตรเป็นอย่างดี

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ สิ่งที่ส่งเสริม พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน จนเต็มศักยภาพ และเป็น การเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีความหลากหลาย เน้นสื่อที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาขึ้นมาเองหรืออาจจะนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

หลักการและแนวคิดในการใช้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 20)

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง

2. ครูผู้สอน ผู้เรียนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นใช้เอง
3. ใช้สื่อที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน ความสำคัญของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 21)
 - 3.1 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น
 - 3.2 ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ
 - 3.3 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
 - 3.4 สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่น่าสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น
 - 3.5 ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
 - 3.6 เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้มีโอกาสเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน
 - 3.7 ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน
 - 3.8 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 3.9 ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
 - 3.10 เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 37)

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา
2. ศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้ที่ใช้สื่อเป็นใครมีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างไร
3. กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ
4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
5. กำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน
6. กำหนดวิธีการและแนวทางการพัฒนา
7. กำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการพัฒนา
8. ยกร่างและพัฒนาตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้ในแผน

9. ทดสอบคุณภาพของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนา
10. ปรับปรุงแก้ไขสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาด้านแบบ
11. นำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาที่สมบูรณ์ไปใช้กับ

กลุ่มเป้าหมาย

การที่ผลักดันให้การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผลผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 36)

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาด้านวิชาการ กับสถานศึกษา บุคคล ชุมชน ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การส่งเสริมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้รอบด้าน จนเต็มศักยภาพ และเป็นการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีความหลากหลาย เน้นสื่อที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาขึ้นมาเองหรืออาจจะนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประสิทธิผล

ความมีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน เป็นภารกิจอันใหญ่หลวงของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหาร คือผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการให้เป็นระบบต่างๆ ในโรงเรียน ได้รับการขับเคลื่อนไปอย่างมีสมดุล ระบบใหญ่ๆ ที่สำคัญในการบริหารมี

3 ระบบ คือ ระบบทรัพยากร (Resource Input) ระบบกระบวนการบริหาร (Transformational Process) และระบบผลผลิต (Product Output) การที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพน้อยเพียงใด จึงสามารถดูได้จากผลผลิต โดยดูทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่กระบวนการบริหารที่ใช้อยู่ ซึ่งได้มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

อวิรุทธ์ ยาแข็ง (2550, หน้า 10) กล่าวว่า iva ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจของทุกๆ ฝ่าย ภายใต้ความรู้สึที่ดีต่อกัน ประสิทธิภาพเปรียบเสมือนตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งวัตถุประสงค์ที่ต้องพิจารณา คือ

1. ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต (Input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด
2. ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม
3. ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันเวลาปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการเป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

ภารดี อนันต์นาวิ (2551, หน้า 204) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง การที่องค์การได้ดำเนินงานใดๆ โดยการใช้ทรัพยากรต่างๆ จนเกิดผลสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายต่างๆ ที่องค์การตั้งไว้

อภิเชก เผ่าภูไทย (2551, หน้า 23) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถบริหารงานวิชาการได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องจากแรงจูงใจภายใน

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 51) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ครบถ้วน

ปัญญา พรหมบุตร (2552, หน้า 21) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงานว่าประสบความสำเร็จเพียงใดในการดำเนินงาน โดยบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ หรือปรารถนาผลงานและผลผลิตให้บังเกิดขึ้นและเป็นไป

ตามกำหนดระยะเวลาที่ตั้งไว้ โดยใช้การเปรียบเทียบ ว่ากิจกรรมที่ดำเนินบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ พร้อมทั้ง หาวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลงานมากขึ้นเรื่อยๆ หรือให้ได้ผลงานมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

รุสนานี ลอเซ็ง (2556, หน้า 12) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของบุคคลหรือองค์การในผลการดำเนินงานที่ดี สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การวัดผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมาย หากสามารถทำได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็แสดงว่าการทำงานมีประสิทธิภาพสูง

ธารีรัตน์ กลยนิษฐ์ (2556, หน้า 42 อ้างถึงใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2549, หน้า 34) ได้สรุปเกณฑ์การวัดประสิทธิผลขององค์การไว้ จำนวน 30 ตัว ดังนี้

1. ประสิทธิภาพรวม (Overall Effectiveness)
2. ผลผลิต (Productivity)
3. ประสิทธิภาพ (Efficiency)
4. กำไร (Profit)
5. คุณภาพ (Quality)
6. อุบัติเหตุที่เกิดขึ้น (Accidents)
7. การเติบโต (Growth)
8. การขาดงาน (Absenteeism)
9. การลาออกจากราชการ (Turnover)
10. ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction)
11. แรงจูงใจ (Motivation)
12. ขี้อายและกำลังใจ (Moral)
13. การควบคุม (Control)
14. ความขัดแย้งและความสามัคคี (Conflict/Cohesion)
15. ความคล่องตัวและการปรับตัว (Flexibility Adaptation)
16. การวางแผนและการกำหนดเป้าหมาย (Planning and Goal-Setting)
17. ความเห็นที่สอดคล้องกับสมาชิกต่อเป้าหมาย (Goal Consensus)
18. การยอมรับในเป้าหมายขององค์การ (Internalized)
19. การเข้ากันได้ของบทบาทสมาชิกกับบรรทัดฐาน ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่

กลุ่มกำหนด (Role and Norm Congruence)

20. ความสามารถในทางมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหาร (Managerial Interpersonal)
21. ความสามารถในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์การ (Managerial Task Skill)
22. การบริหารข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร (Information Management and Communication Skill)
23. ความพร้อมในทางต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว (Readiness)
24. ความสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อม (Utilization of Environment)
25. ทักษะและการสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ ภายนอก (Evaluation by External Entities)
26. ความมั่นคง (Stability)
27. คุณค่าของทรัพยากรด้านบุคลากร (Value of Human Resources)
28. การมีส่วนร่วมและการร่วมแรงร่วมใจกัน (Participation and Shared Influence)
29. ความตั้งใจและทุ่มเทในด้านการอบรมและพัฒนาบุคลากร (Training Development Emphasis)
30. การมุ่งสู่ความสำเร็จ (Achievement Emphasis)

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจของทุกๆ ฝ่าย โดยการใช้ทรัพยากรต่างๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายต่างๆ ที่องค์การตั้งไว้ ซึ่งวัตถุประสงค์ที่ต้องพิจารณา คือ ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต (Input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสีย น้อยที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม และประสิทธิภาพในมิติของผลผลิต และผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันเวลาปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการเป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เพราะโรงเรียนจะมีมาตรฐาน หรือคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก ซึ่งงานวิชาการได้ครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล การกำหนดความหมายของงานวิชาการนั้น ซึ่ง ชาติวิรัตน์ กลยนิษฐ์ (2556, หน้า 44-52) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร การที่จะตรวจสอบว่าสถานศึกษาใดผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ สามารถดูได้จากสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 สถานศึกษามีขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ๆ ในการพัฒนา
งาน
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักและร่วมกันพัฒนา
งานวิชาการอย่างจริงจัง
- 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำปรัชญาของสถานศึกษา
ไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่างๆ ได้อย่างดีเยี่ยม
- 1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

กิจกรรมการบริหารงานวิชาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้ว

ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถ เป็นผู้ชี้ขาดได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการ ที่มงาน หรือแม้แต่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การแสดงความ คิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียน เป็นสำคัญ

สมรรถภาพภาวะของผู้บริหาร เป็นดัชนีชี้บ่งความสำเร็จของการบริหาร การที่ผู้บริหารได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ของการบริหารสถานศึกษาจะเป็นสิ่งที่จะ ช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ ผู้บริหารมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและ บทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งมีผล สะท้อนต่อผลงานและวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอันมาก ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางาน ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูมีความตระหนักและร่วมกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง สามารถนำปรัชญาของ สถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่างๆ ได้อย่างดีเยี่ยม และสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะได้คำนึงถึงหลักการบริหาร ดังนี้

2.1 มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหาร ต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของสถานศึกษาว่าเป็นไปในทิศทางใด จึงจะจัดงานจัดคน จัดเงิน จัดวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม

2.2 ต้องมีเทคนิควิธีการในการบริหารงาน การบริหารงานทุกประเภท ย่อมต้องมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการ งานที่ทำควรมีระบบ มีความรอบคอบ จึงจะทำให้งานดำเนินไปด้วยดี

2.3 มีการประเมินผล เมื่อได้ดำเนินกิจการใดควรจะได้มีการประเมินผล และติดตามผล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานได้ดีขึ้น การทำงานที่ ขาดการประเมินผลจะไม่ช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะได้คำนึงถึงหลักการบริหาร คือ ควรมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของสถานศึกษาว่าเป็นไปในทิศทางใด จึงจะจัดงานจัดคน จัดเงิน จัดวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม ต้องมีเทคนิควิธีการในการบริหารงาน การบริหารงานทุกประเภทย่อมต้องมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการ งานที่ทำควรมีระบบ มีความรอบคอบ มีการประเมินผล และติดตามผล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานได้ดีขึ้น การทำงานที่ขาดการประเมินผลจะไม่ช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา

3. เทคนิคการบริหารงานของผู้บริหาร

เทคนิคการบริหารงานจำเป็นสำหรับผู้บริหาร เพราะจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ เทคนิคที่ผู้บริหารควรจะต้องรู้และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ มีดังนี้

3.1 เทคนิคการบริหารงาน การบริหารงานนั้นผู้บริหารต้องใช้เวลาตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยอาศัยข้อมูลและเหตุผลอย่างตัดสินใจด้วยอารมณ์ และความคิดเห็นส่วนตัว ควรมีการรับฟังอีกฝ่ายหนึ่งด้วยใจเป็นธรรม

3.2 เทคนิคการสั่งงาน ต้องสั่งอย่างชัดเจน ให้เข้าใจถูกต้องตามกาลเทศะ ให้เหมาะสมกับบุคคลเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติได้ ต้องระมัดระวังการใช้วาจาที่สุภาพมีมารยาทและน้ำเสียง ท่าที วาจาที่เหมาะสม

3.3 เทคนิคในการรับฟังความคิดเห็น ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย สร้างบรรยากาศให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้ และควรพิจารณาว่าจะนำความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติได้หรือไม่

3.4 เทคนิคในการติชม การติชมให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และติชมในเรื่องผลงาน การติควรยึดหลักดีเพื่อก่อ และชมเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดกำลังใจ ยกย่องชมเชยด้วยความจริงใจ

3.5 เทคนิคในการก่อให้เกิดระเบียบวินัย ผู้บริหารจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำตนให้มีระเบียบวินัย การวางระเบียบวินัยควรคำนึงถึงความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และควรจะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ รวมทั้งต้องมีมาตรการในการควบคุมการปฏิบัติตามระเบียบวินัย

3.6 เทคนิคในการวางตน ควรวางตนเป็นตัวอย่าง มีความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง แจกจ่ายงานให้ทั่วถึง ไม่ควรสนิทสนมกับผู้ใดโดยเฉพาะ ทำตนให้เป็นมิตรและเป็นที่ยอมรับให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

3.7 เทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน เข้าร่วมงานสังคม เป็นประธานในพิธีรวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์กับภายนอก

3.8 เทคนิคในการเพิ่มสมรรถภาพให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความก้าวหน้าในการทำงาน ทำงานตามความรู้ความสามารถของตนและมีโอกาสที่จะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษาให้กำลังใจกับผู้ใต้บังคับบัญชา

สรุปได้ว่า เทคนิคที่ผู้บริหารควรจะต้องรู้และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ผู้บริหารต้องตัดสินใจอย่างรอบคอบ การสั่งงาน ต้องสั่งอย่างชัดเจน รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย สร้างบรรยากาศให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้ การติชมให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำตนให้มีระเบียบวินัยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง แจกจ่ายงานให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความก้าวหน้าในการทำงาน

4. หน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ

4.1 สถานศึกษาควรจะมีมาตรฐานดีที่สุดในปัจจุบัน ควรจัดให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วม มีส่วนรับผิดชอบในการบริหาร ผู้บริหารควรให้ครูและนักเรียนของตนได้มีโอกาสดังกล่าวนี้บ้าง ความจริงก็เป็นที่ยู่งกันอยู่ว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลหมายเลข 1 ของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีหรือไม่ อยู่ที่ผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารควรมีหน้าที่ปรับปรุง คณะครูให้ดีขึ้นและมีหน้าที่รับผิดชอบรวมกันกับคณะครู

4.2 เท่าที่ปรากฏอยู่ รู้สึกว่าผู้บริหารไม่ปล่อยให้ครูทำงานเท่าที่เขาควรจะทำได้ ผู้บริหารควรดำเนินการประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือในหัวข้อต่อไปนี้

- 4.2.1 กิจกรรมของโรงเรียน
- 4.2.2 วิธีการสอน
- 4.2.3 ระเบียบการบริหารงานที่ปฏิบัติเป็นประจำ
- 4.2.4 ชีวิตความเป็นอยู่ในหอพัก
- 4.2.5 การอภิปรายหรือพิจารณาการสอนนักเรียน
- 4.2.6 ปัญหาในการสอน
- 4.2.7 กิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 4.2.8 วิธีจัดเตรียมหาเครื่องประกอบ และอุปกรณ์การสอน

เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนและครู

- 4.2.9 สวัสดิภาพของผู้เรียน
- 4.2.10 บริการความสะดวกสบายต่างๆ
- 4.2.11 การจัดทำตารางเรียนประจำวัน
- 4.2.12 โครงการประจำปี
- 4.2.13 การบรรยายชีวิตดำเนินงาน
- 4.2.14 คำแนะนำต่างๆ จากกระทรวง
- 4.2.15 การเตรียมแบบงานเพื่อไปศึกษานอกสถานที่
- 4.2.16 การโฆษณาหรือออกหนังสือพิมพ์ของสถานศึกษา
- 4.2.17 วางแผนติดตามผลงานของผู้เรียน
- 4.2.18 ความก้าวหน้าทางการศึกษาในเมืองไทย
- 4.2.19 การวัดผลในการสอน

สรุปได้ว่า หน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ ที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรจัดให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วม มีส่วนรับผิดชอบในการบริหาร ผู้บริหารควรมีหน้าที่ปรับปรุงคณะครูให้ดีขึ้นและมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันกับคณะครู

5. กระบวนการบริหารงาน

การบริหารงานของผู้บริหารย่อมมีฐานของการบริหาร คือ อำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึง สิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งได้กำหนดไว้กับตำแหน่ง เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งใช้สำหรับการตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่การงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ ส่วนความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นความผูกพันที่ผู้บริหารยึดถือไว้ ในการที่จะปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ผู้บริหารย่อมต้องมีภารกิจหรือบทบาทหน้าที่ (Function of Administrator) หรือต้องมีกระบวนการบริหารงานที่จะต้องยึดถือเป็นจุดยึดสำหรับปฏิบัติกิจกรรมในการบริหาร ซึ่งกระบวนการบริหารจะช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จ ดังนี้

- 5.1 ช่วยให้การบริหารงานสะดวกและรวดเร็วขึ้น เพราะมองเห็นความสำคัญของงาน ลดปัญหาความซ้ำซ้อน และสามารถมอบหมายงานได้ถูกต้อง
- 5.2 ช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ทันความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสังคม
- 5.3 ช่วยให้สถานศึกษาได้ขยายงาน มีความเจริญเติบโต และก้าวหน้ามองเห็นปัญหา สามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่วางไว้

5.4 ช่วยส่งเสริมตัวบุคคลในการทำงาน การจัดหน่วยงาน การบริหารงานได้งานเหมาะกับบุคคล เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ

5.5 ช่วยให้ผู้บริหารได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคล ในองค์การทำงานอย่างมีอิสระและมีความคิดริเริ่ม

5.6 ช่วยในการจัดหมวดหมู่ของงานให้เป็นไปตามเหมาะสมและรวดเร็ว

5.7 ช่วยให้มีการประเมินผล และการติดตามผลของการปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารที่แสดงถึงงานของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงาน คือ การตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่ การงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ ซึ่งกระบวนการบริหารงานที่จะต้องยึดถือเป็นจุดยึด สำหรับปฏิบัติกิจกรรมในการบริหาร ซึ่งช่วยให้การบริหารงานสะดวกและรวดเร็วขึ้น ช่วยให้สามารถนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ทันความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของสังคม ช่วยให้สถานศึกษาได้ขยายงาน มีความเจริญเติบโต และก้าวหน้ามองเห็นปัญหา สามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่วางไว้ ช่วยให้มีการ ประเมินผล และการติดตามผลของการปฏิบัติงานกระบวนการบริหารที่แสดงถึงงานของ ผู้บริหาร

6. โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ในสถานศึกษา งานวิชาการอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร ผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และหัวหน้างานอื่นๆ รวมทั้งครู อาจารย์ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรทางด้านวิชาการ ซึ่งอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา มีดังนี้

6.1 บริหารสถานศึกษาตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ กระทรวงศึกษามอบหมาย

6.2 บริหารสถานศึกษาตามคำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจงของผู้มีอำนาจ หน้าที่ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการ

6.3 บริหารสถานศึกษาตามนโยบายรัฐบาล และแผนการศึกษา แห่งชาติ

- 6.4 กำหนดแผนงาน ดำเนินงาน สั่งงานและมอบหมายงาน
ประสานงาน ควบคุม ติดตามผลของหน่วยงานต่างๆ ของสถานศึกษารับผิดชอบในเรื่อง
การเงินและทรัพย์สินอื่นๆ ของสถานศึกษา
- 6.5 กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา
โดยความเห็นชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- 6.6 ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการครู อาจารย์ พนักงานเจ้าหน้าที่
และลูกจ้างของสถานศึกษา
- 6.7 ประเมินผลงาน พิจารณาความดีความชอบ พิจารณาโทษสั่ง
ลงโทษผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 6.8 ปกครอง อบรมและพิจารณาลงโทษนักเรียนนักศึกษาหรือผู้เข้า
รับการฝึกอบรมตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- 6.9 วินิจฉัย สั่งการ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา
ตามอำนาจหน้าที่
- 6.10 อนุมัติผลการสอบทุกระดับการศึกษาในสถานศึกษา และ
รายงานผลการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันอนุมัติผลการสอบ
- 6.11 วิเคราะห์ประเมินผล รวบรวมข้อมูลและจัดทำสถิติต่างๆ
ของสถานศึกษา
- 6.12 นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ และเผยแพร่ให้
ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 6.13 เป็นผู้นำในการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน
ประชาชนในท้องถิ่น ส่วนราชการและองค์กรอื่นๆ เพื่อความเจริญของสถานศึกษา
และท้องถิ่น
- 6.14 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายส่วนผู้ช่วย
ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดไว้ 4 ฝ่ายมีหน้าที่ และความ
รับผิดชอบในฐานะผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยปกครองบังคับบัญชาข้าราชการครู
อาจารย์ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง นักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมของ
สถานศึกษา และความรับผิดชอบตามฝ่ายที่ได้รับมอบหมายงาน

นอกจากบุคลากรทางด้านบริหารวิชาการดังกล่าว ยังมีหัวหน้างานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ได้แก่ หัวหน้างานหลักสูตรพิเศษ หัวหน้างานหลักสูตรและการสอน หัวหน้างานสื่อการเรียนการสอน หัวหน้างานจัดเก็บและประเมินผล หัวหน้างานห้องสมุด ครูอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย

สรุปได้ว่า อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษาตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกระทรวงศึกษามอบหมาย บริหารสถานศึกษาตามคำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจงของผู้มีอำนาจหน้าที่ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการ บริหารสถานศึกษาตามนโยบายรัฐบาล และแผนการศึกษาแห่งชาติ กำหนดแผนงาน ดำเนินงาน สั่งงานและมอบหมายงาน ประสานงาน ควบคุม ติดตามผลของหน่วยงานต่างๆ ของสถานศึกษารับผิดชอบในเรื่องการเงินและทรัพย์สินอื่นๆ ของสถานศึกษา กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปกครอง บังคับบัญชาข้าราชการครู อาจารย์ พนักงานเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสถานศึกษา ประเมินผลงาน พิจารณาความดีความชอบ พิจารณาโทษสั่งลงโทษผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ปกครอง อบรมและพิจารณาลงโทษนักเรียนนักศึกษาหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ วินิจฉัย สั่งการ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ อนุมัติผลการสอบทุกระดับการศึกษาในสถานศึกษา และรายงานผลการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันอนุมัติผลการสอบวิเคราะห์ประเมินผล รวบรวมข้อมูลและจัดทำสถิติต่างๆ ของสถานศึกษา นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ และเผยแพร่ให้ผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเป็นผู้นำในการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น ส่วนราชการและองค์กรอื่นๆ เพื่อความเจริญของสถานศึกษา และท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

บริบทการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สกลนคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2556, หน้า 5-6) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตั้งอยู่ถนนนิตโย ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47000

1.2 ด้านการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงาน กำกับ ประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่เป็นหน่วยงาน ปฏิบัติจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 176 โรงเรียน นักเรียนในสังกัด จำนวน 40,233 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 8,887 คน ได้จัดรูปแบบการบริหารจัดการโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 17 ศูนย์อำนวยการเครือข่ายประกอบด้วย

ตาราง 1 การบริหารจัดการโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 17 ศูนย์เครือข่าย

ที่	ศูนย์อำนวยการเครือข่าย	ที่ตั้งศูนย์โรงเรียน	ชื่อประธานศูนย์	จำนวนโรงเรียน
1	กุสุมาลย์ 1	บ้านโพนแพง	นายสว่าง แร่ถ้าย	13
2	กุสุมาลย์ 2	ชุมชนบ่อแสนพันมิตรภาพ ที่ 211	นายดาวิทย์ พุทธิไสย	13 (สาขา 1)
3	ตองโขบเหล่าโพนค้อฯ	อนุบาลโคกศรีสุพรรณ	นายเวศ กุตระแสง	10
4	แมดค่านหลังวิทย์	บ้านแมดนาทม	นายสงวนศักดิ์ ราชแพ้ว	8

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	ศูนย์อำนวยการเครือข่าย	ที่ตั้งศูนย์โรงเรียน	ชื่อประธานศูนย์	จำนวน โรงเรียน
5	โพนสามัคคี	บ้านโพนวัฒนาวิทยา	ดร.อนุสิทธิ์ นามโยธา	9
6	นาแก้วบ้านแป้น	นาแก้วพิทยาคม	นายมนิ ทามณี	11
7	ภูพานทอง	ชุมชนบ้านสร้างค้อ	นายทองใส ยอดยศ	9
8	ภูผายล	เขื่อนน้ำพุง	นายชนาวุธ บุตรดี	7
9	เต่างอย	อนุบาลเต่างอย	นายเกรียงศักดิ์ งอยภูธร	10
10	ธาตุเชิงชุม	เชิงชุมราษฎร์นุกูล	นายชัชวาลย์ พรหมเทศน์	10
11	ไตรคิลลา	ชุมชนเชียงเคียรราษฎร์ รังสรรค์	นายสุมิตร ชาวประภา	13
12	ขมิ้นหนองลาด	ชุมชนดงมะไฟเจริญศิลป์	นายเสวก ตาลาคุณ	12
13	ห้วยยางพังขว้าง	บ้านดงชุมข้าว (คุรุราษฎร์ รังสรรค์)	นายวีระเดช สังข์เกษ	13 (สาขา 1)
14	หนองหารหลวง	บ้านหนองปลาน้อยฯ	นายไพฑูรย์ หาญมนตรี	12
15	ถิ่นภูไท	ชุมชนโนนหอมไผ่ล้อม	นายบุรินทร์ บุรัตน์	11
16	กุดบาก	กุดบากราษฎร์บำรุง	นายพงษ์ทวี พองพรหม	15
17	เอกชน	โปลีเทคนิคพุทธรักษา	ดร.ธนรัตน์ ศิริสวัสดิชัย	25
รวมสถานศึกษาในสังกัด (สพฐ. และสช.)				201

ตาราง 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

อำเภอ	จำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
เมืองสกลนคร	21
กุสุมาลย์	5
ต่างอย	5
โคกศรีสุพรรณ	6
โพนนาแก้ว	12
ภูพาน	8
กุดบาก	8
รวม	65

ตาราง 3 โรงเรียน จำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา จำแนกตามรายอำเภอ

อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ขนาด โรงเรียน	จำนวนผู้บริหารและครู		
				ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เมือง สกลนคร	1. บ้านพานสหราษฎร์บำรุง	233	กลาง	1	15	16
	2. โคกเลาะวิทยาคาร	252	กลาง	1	18	19
	3. ศรีบุญเรืองวิทยาคาร	372	ใหญ่	1	18	19
	4. บ้านโคกทองสมมิตร วิทยาคาร	321	ใหญ่	1	17	18
	5. ทุ่งมนพิทยาคาร	226	กลาง	1	14	15
	6. บ้านหนองหอย	470	ใหญ่	1	24	25
	7. ศิริราษฎร์วิทยาคาร	450	ใหญ่	1	23	24
	8. บ้านหนองมะเกลือ	189	กลาง	1	15	16
	9. บ้านดงมะไฟสามัคคี ราษฎร์อุทิศ	252	กลาง	1	16	17
	10. บ้านหนองไผ่	272	กลาง		15	16

ตาราง 3 (ต่อ)

อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	ขนาดโรงเรียน	จำนวนผู้บริหารและครู		
				ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
	11. ชุมชนโนนหอมไผ่ล้อม	175	กลาง	1	14	15
	12. บ้านหนองนาเลิศ	224	กลาง	1	15	16
	13. บ้านม่วงลายราษฎร์ ผดุงศิลป์	362	ใหญ่	1	19	20
	14. บ้านดอนแคน “คุรุราษฎร์ผดุงวิทย์”	238	กลาง	1	14	15
	15. บ้านหนองลาด (ราษฎร์อุทิศวิทยาคม)	313	ใหญ่	1	17	18
	16. บ้านนาคำวิทยาคาร	209	กลาง	1	16	17
	17. บ้านลาดกะเฉด (คุรุราษฎร์ชูวิทย์)	498	ใหญ่	1	22	23
	18. บ้านพะเนาว์ราษฎร์ บำรุง	222	กลาง	1	16	17
	19. บ้านบอนสหราษฎร์ บำรุง	278	กลาง	1	16	17
	20. บ้านท่าวัด “คุรุราษฎร์ บำรุงวิทย์”	236	กลาง	1	15	16
	21. บ้านหนองศาลาราษฎร์ บำรุง	295	กลาง	1	19	20
กุสุมาลย์	1. บ้านอีกุด	270	กลาง	1	13	14
	2. นาเพียงสว่างวิทยานุกูล	498	ใหญ่	1	23	24
	3. บ้านม่วงวิทยา	376	ใหญ่	1	15	16
	4. บ้านโพนแพง (เจียรนวนนท์)	926	ใหญ่	1	37	38
	5. บ้านหนองบัวสร้างวิทยา	288	กลาง	1	16	17

ตาราง 3 (ต่อ)

อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	ขนาดโรงเรียน	จำนวนผู้บริหารและครู		
				ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เต่างอย	1. บ้านจันทร์เพ็ญ	307	ใหญ่	1	17	18
	2. บ้านโคกกลาง	149	กลาง	1	14	15
	3. บ้านนาอ่างม่วงคำ	365	ใหญ่	1	19	20
	4. บ้านนาตาลคำซ่า	301	ใหญ่	1	17	18
	5. บ้านดงหลวง	399	ใหญ่	1	20	21
โคกศรีสุพรรณ	1. บ้านม่วงไข้ประชากรราษฎร์	323	ใหญ่	1	16	17
	2. บ้านห้วยทึบวิทยาคาร	278	กลาง	1	15	16
	3. บ้านแมคณาทม	423	ใหญ่	1	20	21
	4. บ้านไร่มาดี	136	กลาง	1	14	15
	5. บ้านห้วยยาง	236	กลาง	1	15	16
	6. บ้านเหล่าโพนค้อเหล่า	214	กลาง	1	16	17
โพนนาแก้ว	1. บ้านโนนสูง	203	กลาง	1	14	15
	2. บ้านเชียงสีอราษฎร์ อำนวย	247	กลาง	1	16	17
	3. นาแก้วพิทยาคม	272	กลาง	1	16	17
	4. บ้านกลางนาเดื่อ	340	ใหญ่	1	16	17
	5. บ้านหนองกระบอก ราษฎร์	187	กลาง	1	13	14
	6. หนองผือเทพนิมิต	362	ใหญ่	1	20	21
	7. บ้านนาตงสหราษฎร์อุทิศ	320	ใหญ่	1	16	17
	8. บ้านป่าผาง	280	กลาง	1	15	16
	9. บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์ บำรุง	134	กลาง	1	12	13
	10. ท่าศาลารราษฎร์วิทยา	247	กลาง	1	12	13
	11. บ้านโพนวัฒนาวิทยา	333	กลาง	1	13	14
	12. บ้านนาจาน	206	กลาง	1	12	13

ตาราง 3 (ต่อ)

อำเภอ	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	ขนาดโรงเรียน	จำนวนผู้บริหารและครู		
				ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ภูพาน	1. บ้านกกปลาชีวนาโต	337	ใหญ่	1	17	18
	2. อนุบาลภูพาน	432	ใหญ่	1	20	21
	3. บ้านยางไล่แจเจริญราษฎร์	321	ใหญ่	1	17	18
	4. ชุมชนบ้านสร้างค้อ	366	ใหญ่	1	16	17
	5. บ้านใหม่พัฒนา	169	กลาง	1	14	15
	6. บ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์	183	กลาง	1	13	14
	7. บ้านฮ่องลิมประชาสรร	303	ใหญ่	1	15	16
	8. บ้านหุบเลา	327	ใหญ่	1	15	16
กุตบาก	1. บ้านกุตแฮดวัฒนราษฎร์ผดุง	338	ใหญ่	1	16	17
	2. บ้านบัวครูราษฎร์สามัคคี	404	ใหญ่	1	18	19
	3. ชุมชนบ้านกุตไทร	384	ใหญ่	1	15	16
	4. บ้านกลาง ผดุงราษฎร์	264	ใหญ่	1	16	17
	5. บ้านค้อใหญ่	225	ใหญ่	1	13	14
	6. บ้านนาม่องตงนิมิตวิทยา	204	กลาง	1	13	14
	7. บ้านหนองคำดาร์กานนท์	239	กลาง	1	13	14
	8. บ้านหนองสะโนราษฎร์	252	กลาง	1	14	15
	65	19,455	-	65	1,098	1,163

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2556)

1.3 ทิศทางการพัฒนาการศึกษา

นโยบายสู่การปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 1 (รายงานผลการดำเนินงาน, 2556, หน้า 13-14)

1.3.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชากรวัยเรียนเข้าเรียนได้อย่างทั่วถึง ภายในปี 2558

1.3.2 พันธกิจ (Mission)

พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพระดับสากล

1.3.3 เป้าประสงค์ (Goal/Objective)

1.3.3.1 ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

1.3.3.2 ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

1.3.3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

1.3.3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นเลิศ

1.3.4 กลยุทธ์ (Strategy)

1.3.4.1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (Raising the bar)

1.3.4.2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Moral and Ethics)

1.3.4.3 ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง และลดความเหลื่อมล้ำผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (Filling the gap)

1.3.4.4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (Teacher Enhancement)

1.3.4.5 พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา (Good Governance)

1.3.5 จุดเน้น (Focus)

1.3.5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลักเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 4

1.3.5.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออก เขียนได้

1.3.5.3 เพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์และด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

1.3.5.4 นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความรักชาติ

1.3.5.5 สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคน เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ลดอัตราการออกกลางคัน ศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

1.3.5.6 ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการขยายผลสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ

1.3.5.7 นักเรียน ครู และสถานศึกษา ได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่สากล

1.3.5.8 สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา มีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและผ่านการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3.5.9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3.6 พันธะสัญญาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 8 ประการ

1.3.6.1 เพิ่มผลสัมฤทธิ์

1.3.6.2 สร้างจิตรักชาติ

1.3.6.3 เปิดโอกาสการศึกษา

1.3.6.4 พัฒนาสู่อาเซียน

- 1.3.6.5 โรงเรียนได้มาตรฐาน
- 1.3.6.6 สำนักงานล้ำเลิศ
- 1.3.6.7 นักเรียนเป็นเลิศได้พัฒนา
- 1.3.6.8 พร้อมถ่วงหน้าปฐมวัย
- 1.3.7 กระบวนการทำงานสู่ความสำเร็จ 5 A
 - 1.3.7.1 สร้างความตระหนัก (Awareness)
 - 1.3.7.2 นำสู่การปฏิบัติ (Attempt)
 - 1.3.7.3 มุ่งสู่ความสำเร็จ (Achievement)
 - 1.3.7.4 สร้างความยั่งยืนและต่อเนื่อง (Accreditation)
 - 1.3.7.5 ชื่นชมความสำเร็จ (Appreciation)

สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงาน กำกับ ประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติจัดการศึกษา มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 176 โรงเรียน นักเรียนในสังกัดจำนวน 40,233 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 8,887 คน ได้จัดรูปแบบการบริหารจัดการโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 17 ศูนย์อำนวยการเครือข่าย มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 65 โรงเรียน จำแนกตามอำเภอ คือ อำเภอเมืองสกลนคร จำนวน 21 โรงเรียน อำเภอกุสุมาลย์ 5 โรงเรียน อำเภอเต่างอย จำนวน 5 โรงเรียน อำเภอโคกศรีสุพรรณ จำนวน 6 โรงเรียน อำเภอโพนนาแก้ว จำนวน 12 โรงเรียน อำเภอภูพาน จำนวน 8 อำเภอ อำเภอกุดบาก จำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชากรวัยเรียนเข้าเรียนได้อย่างทั่วถึง ภายในปี 2558 พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพระดับสากล พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (Raising the bar) ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง (Moral and Ethics) ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (Filling the gap) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (Teacher Enhancement) พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา (Good Governance)

2. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

เป็นที่ยอมรับว่าปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศมากขึ้นตามลำดับ แนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนา เข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและการบริการ วิถีชีวิตในสังคมเปิดกว้าง สภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นอันที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม พิศาวดี ลินธุศิริ (2553, หน้า 24-32) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า

1. ความเป็นมาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เกิดขึ้นจากโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจึงถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเริ่มเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2530 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้กรมสามัญศึกษาดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชนบทยากจน 38 จังหวัด และเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 เห็นชอบในหลักการ การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานออกไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีการไม่บังคับ ต่อมาเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2531 ได้เห็นชอบให้โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 38 จังหวัด ออกไปให้ครอบคลุมโรงเรียนที่อยู่ในเขตทุรกันดารด้วย และเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2532 เห็นชอบให้ดำเนินการตามสาระสำคัญของรูปแบบ และวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อจากนั้น เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2532 เห็นชอบให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนอกระบบโรงเรียน

ซึ่งเป็นผลทำให้อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.89 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาความต้องการโดยเฉพาะตลาดแรงงานมีแนวโน้มความต้องการแรงงานพื้นฐานที่มีระดับความรู้ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาหายุทธศาสตร์ในการเร่งขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว และได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่และมีบุคลากรผู้สอนเพียงพอ จำนวน 119 โรงเรียนทั่วประเทศใน 73 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ตั้งปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา ซึ่งการดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายเร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ที่เห็นชอบในหลักการที่กระทรวงศึกษาธิการ

2. นโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา

นโยบายทางการศึกษาและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการขยายโอกาสทางการศึกษา การศึกษานับว่าเป็นกลไกสำคัญในการทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งการพัฒนาตน พัฒนาสังคมและพัฒนาอาชีพ บุคคลใดที่ได้รับการศึกษามากย่อมมีโอกาสและความสามารถที่จะพัฒนาสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าเช่นเดียวกัน ดังนั้น การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนในชาติ จึงไม่ได้สิ่งที่พึงจะคิดขึ้นตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเสมอมา ซึ่งรัฐบาลมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขยายโอกาสให้ทั่วถึงคนทุกคน ทุกกลุ่มเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถเต็มศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนการปรับปรุงการจัดการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้การศึกษาเป็นสื่อสร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าการวิจัยในศิลปวิทยาการ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

3. การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาส

การดำเนินงานของโรงเรียนโดยให้จัดการศึกษาในลักษณะให้เปล่า สนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพและเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ใฝ่รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. อาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังขาดอาคารเรียน อาคารประกอบตลอดจนห้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น ห้องทดลอง วิทยาศาสตร์ บางโรงเรียนมีพื้นที่ทางการเกษตรไม่เพียงพอสำหรับใช้ในการเรียนการสอน
2. วัสดุครุภัณฑ์บางประเภทยังขาดแคลน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต้องขอยืมจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ นอกจากนี้บางโรงเรียนยังขาดแคลนครุภัณฑ์สำนักงานที่จำเป็น เช่น เครื่องโรเนียว เป็นต้น
3. อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน มีจำนวนไม่เพียงพอ เช่น คู่มือครู แบบเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม หนังสืออ่านประกอบ นอกจากนี้ยังพบว่า อุปกรณ์ในบางประเภท เช่น เครื่องกีฬา สารเคมีสำหรับใช้ทดลองในห้องวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติในวิชาอาชีพ และโสตทัศนอุปกรณ์ ยังมีปริมาณไม่เพียงพอ
4. บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และวุฒิสาขาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาบังคับ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษนอกจากนั้นยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในสายอาชีพ
5. งบประมาณได้รับช้าและมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ รวมทั้งงบประมาณในการจัดอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานด้วย

6. การประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงเด็กเข้าเรียนต่อทำได้ไม่

ครอบคลุมอำเภอและขาดการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

7. ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ฐานะยากจน ไม่เห็นความสำคัญ

ของการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องการให้เด็กช่วยงานบ้าน ผู้ปกครองบางคนในท้องถิ่นนิยมส่งบุตรหลานไปทำงานหารายได้ช่วยครอบครัว

สรุปได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เกิดขึ้นจากโครงการนำร่อง ขยายการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะขยายการศึกษา ขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจึงถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานับว่าเป็นกลไก สำคัญในการทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งการพัฒนาตน พัฒนาสังคม และพัฒนาอาชีพ การดำเนินงานของโรงเรียนโดยให้จัดการศึกษาในลักษณะให้เปล่า สนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยาย โอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพและเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้ แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและให้สามารถปรับตนเอง ให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่น ของตนเองให้ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นาครินทร์ คำรัมย์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหาร งานวิชาการในโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ใน 6 ด้าน ดังนี้ 1.1 ด้านการวางแผนงาน วิชาการ การปฏิบัติงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จตามนโยบายแนวทางที่วางไว้ โดยประสิทธิผลรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีปัญหาในเรื่องการกำหนดเป้าหมาย แผนงาน/โครงการไม่ชัดเจน 1.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการปฏิบัติงานของ บุคลากร ในโรงเรียน ประสบความสำเร็จตามนโยบายและแนวทางที่วางไว้ โดย

ประสิทธิผลรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีปัญหาในเรื่องการจัดครูเข้าสอนแทนในกรณีที่ครูไม่มาสอน ไปราชการ ลาภกิจ หรือลาป่วย ซึ่งไม่สามารถสอนให้ต่อเนื่องกับเนื้อหาเดิมได้

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน ประสบความสำเร็จตามนโยบายและแนวทางที่วางไว้ โดยประสิทธิผลรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีปัญหาในเรื่อง การจัดทำ การใช้ การปรับปรุงแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ประกอบการเรียนการสอน ยังมีน้อยมาก

1.4 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในโรงเรียน ประสบความสำเร็จตามนโยบายและตามแนวทางที่วางไว้ โดยประสิทธิผลรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีปัญหาในเรื่องการวิเคราะห์ การวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูยังมีน้อย

1.5 ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน ผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามนโยบายและแนวทางที่วางไว้ โดยประสิทธิผลรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีปัญหาในเรื่องการจัดทำ การใช้ การปรับปรุงแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ยังมีน้อยมาก และการลงทะเบียนนักเรียนยังดำเนินการไม่เป็นปัจจุบัน

1.6 ด้านการประเมินผลการจัดการงานด้านวิชาการ ผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามนโยบายและแนวทางที่วางไว้ โดยประสิทธิผลรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีปัญหาในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ โดยยังไม่ดำเนินการแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร

2. รูปแบบประสิทธิผลการบริหาร ภายในโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย กาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่นำเสนอเน้นการกำหนดนโยบาย การบริหารงาน การจัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเขียนวางแผน/โครงการ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การลงมือใช้ การนิเทศติดตาม การประเมินผลและปรับปรุงพัฒนา โดยใช้ทฤษฎีของ E.W.Deming ตามวงจรการปฏิบัติงานแบบ PDCA มีจุดเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนั่นเอง

นิศารัตน์ เหลือผล (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน และวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

ผู้บริหาร 59 คน ครูปฏิบัติการสอน 218 คน รวมทั้งสิ้น 277 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นสภาพการบริหารงานวิชาการเท่ากับ .93 ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการเท่ากับ .97 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test ชนิด Independent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 5) ผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอน ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 7) ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการบริหารการประเมินผล การเรียน ด้านการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านบริหารโครงการทางวิชาการ อื่นๆ ด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ และด้านการบริหารการ ประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษาไว้ด้วย

ประวิทย์ อ่อนแก้ว (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีสภาพการบริหารงานวิชาการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามเพศและตำแหน่ง โดยรวม รายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามที่ตั้งสถาน ศึกษาโดยรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาการบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนในพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมราย ด้านทุกด้าน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง จากการเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและด้านแนว การบริหารจัดการ ด้านแนวการจัดการเรียนรู้ ด้านแนวการพัฒนาห้องสมุดและแหล่ง การเรียนรู้ ด้านแนวการพัฒนาบุคลากร และด้านแนวการประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านลักษณะหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ดวง สุวรรณเกิดผล (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการ บริหารงานวิชาการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการบริหาร งานวิชาการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผล การเรียน และด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง

จินตนา สะแสงสาร (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและ ผลสำเร็จการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 เพื่อมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบผลสำเร็จ การตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2550 ประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ t-test, F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ ในการ บริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ

ในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ ในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจ สั่งการในการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 5) ระดับผลสำเร็จงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 6) ระดับผลสำเร็จงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 7) ระดับผลสำเร็จงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่เปิดทำการสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อนุภาพ วาทีทอง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคันทนาเยาว์ สำนักงานเขตคันทนาเยาว์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551 ประชากรที่ศึกษา คือ ครูโรงเรียนคันทนาเยาว์ จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนคันทนาเยาว์ สำนักงานเขตคันทนาเยาว์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในขอบข่ายงาน 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมของครูด้านการตัดสินใจ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนเป็นลำดับสุดท้าย

บุชา ศรีสร้อย (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกลนคร เขต 3 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 166 คน และครูผู้สอน จำนวน 274 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.64–0.93 สถิติที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Sample) ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 โยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4) ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ไม่แตกต่างกัน 5) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) งานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ควรได้รับการพัฒนามี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา

ตรีโชค กางกัน (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนมีสภาพการบริหารงานด้านกิจกรรมนักเรียนเป็นอันดับแรก รองลงมา เป็นด้านการเรียนการสอน และมีสภาพการบริหารงานด้านวัตถุประสงค์หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานด้านวัตถุประสงค์หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และมีปัญหาการบริหารงานด้านกิจกรรมนักเรียน เป็นอันดับสุดท้าย การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน และจำแนกตามวุฒิการศึกษา ระหว่างปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามวิทยฐานะ ระหว่างกลุ่มครูชำนาญการ กับกลุ่มครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญหรือเชี่ยวชาญพิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วิธีการ

พัฒนาตนเอง และภาวะเป็นหนี้ ไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี กับน้อยกว่า 11 ปี และกับ 16-20 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ วิธีการพัฒนาตนเอง และภาระการเป็นหนี้ไม่แตกต่างกัน

ไผท แถบเงิน (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 พบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง 3. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ที่มีลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ที่มีลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญญา พรหมบุตร (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 2) ด้านวัตถุประสงค์และประเมินผล 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 3. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ และตำแหน่งหน้าที่ แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศ และตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

สุนันทา อุชาติ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 (เมืองเก่าวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 (เมืองเก่าวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 (เมืองเก่าวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก คือ ด้านการจัดหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 (เมืองเก่าวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้ ตลอดจนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร โรงเรียนควรมีการจัดหาเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร รวมทั้งหนังสือหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ให้เพียงพอต่อความต้องการของครู หน่วยงานต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ หรือมีการระดมทุนเพื่อจัดหาวัสดุให้มีอย่างเหมาะสม ฝ่ายวิชาการควรจัดครูเข้าสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยคำนึงถึง

ความรู้ ความสามารถและความถนัดของครูเป็นสำคัญ ครูและผู้บริหารควรได้รับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายใน และควรมีการเชิญศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง มาให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารและครู ควรจัดให้มีเครื่องมือ ใช้ในการวัดผลและ ประเมินผลทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรจัดให้มีการอบรมหรือประชุมปฏิบัติการ เพื่อให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การวัดผลและประเมินผลและควรมีการจัดทำคลังข้อสอบ

อารี ภูมิพันธ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของ โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 81 คน ครูวิชาการ จำนวน 81 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 81 คน รวมทั้งสิ้น 243 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์ และมอร์แกน แล้วสุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น .9750 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ สมมติฐานโดยใช้ t-test และ One-way ANOVA เมื่อพบว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติในแต่ละด้านจึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ โดยกำหนด ค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทั้งโดยรวมและรายด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการโรงเรียน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านผู้บริหาร รองลงมาด้านงบประมาณ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านชุมชน

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูวิชาการและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ เกี่ยวกับปัจจัยโดยรวมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและด้านชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

ครูวิชาการ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียนเกี่ยวกับ ปัจจัยรวมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร วิชาการโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารควรนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงผู้เรียน โดยใช้หลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์มาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ครูเข้าใจและ ร่วมปฏิบัติ ด้านครูผู้สอน ครูไม่ปรับเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน ไม่นำสื่อ วัสดุอุปกรณ์มาใช้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ด้านหลักสูตร มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาตามที่กระทรวงกำหนด ด้านงบประมาณ การใช้งบประมาณถูกต้องตาม ระเบียบ ด้านอาคารสถานที่ จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมไม่เพียงพอ อาคารเรียนชำรุด ไม่ปลอดภัยต่อผู้เรียน และด้านชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ใช้งบประมาณสนับสนุนแก่โรงเรียนในเขตบริการ

อัญคนา หัสรังค์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ ชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า 1. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู โดยรวม อยู่ในระดับมาก 2. การศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของครู โดยรวม อยู่ในระดับมาก 3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูกับ ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผล การบริหารวิชาการของครู อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน เพียงด้านเดียวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทรงยศ แก้วมงคล (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวมของโรงเรียนดังกล่าว อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนเจตคติต่อ

การเรียนรู้ไม่มีอิทธิพล 3) ปัจจัยระดับครู พบว่า วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน คุณลักษณะครู และพฤติกรรมการสอน ไม่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการรายห้องเรียน แต่วุฒิการศึกษาของครู มีอิทธิพลทางบวกต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของพฤติกรรมการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ปัจจัยระดับผู้บริหาร พบว่า พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจ และด้านพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารวิชาการรายโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนประสบการณ์การบริหาร และการฝึกอบรมทางการบริหารไม่มีอิทธิพล และ 5) จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้เสนอโมเดลการวิเคราะห์หุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และการวิจัยในอนาคต

চারীর্ন্তন গলনীর্ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในอำเภอต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 5. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางยกระดับไว้ด้วยแล้ว

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Hoy and Miskel (2001, Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีผลสำเร็จด้านผลผลิต พบว่า คุณภาพของการปฏิบัติงานถือเป็นตัวบ่งชี้ความมีผลสำเร็จ ที่สำคัญ ของโรงเรียน คือ ถ้าครูมีคุณภาพการสอนหรือการปฏิบัติงานต่ำ นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับศักยภาพความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของครู มีการวางแผนพัฒนาบุคลากร กำกับติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

Brown (2002, p. 82-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนของครู การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับอิทธิพลของการวิจัยปฏิบัติการ บนความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน และผลกระทบจากแนวคิดนี้ในการปฏิบัติการสอน 4 ด้าน คือ บทบาทของครู ความรู้เกี่ยวกับการสอนของครู การปฏิบัติการสอน และการสะท้อนผลข้อมูลจากการวิจัยเก็บโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกต และการรวบรวมผลงาน ครูและนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน ที่ศึกษา ในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการที่มีโครงสร้างทางระเบียบวิธีการ สำหรับการนำไปใช้ และการวิเคราะห์กระบวนการสอน และการเรียนรู้ โครงสร้างที่ชัดเจน ทำให้ครู โดยตลอด การเก็บรวบรวมอย่างรอบคอบและเป็นระบบการวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนผล

Spurlock (2002, p. 88-A) ได้ศึกษา กระบวนการรับรู้ ความรู้ความเข้าใจ ในทางสังคมของนักเรียน และวิธีการสอนของครู ที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คำว่า รับรู้ทางความรู้เข้าใจทางสังคมของนักเรียนได้นิยามว่าเป็นความรู้สึกที่รับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถ ความเป็นอิสระและความผูกพัน ในโรงเรียน วิธีสอนของครูนิยามว่า ครูใช้วิธีสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เทียบกับ วิธีสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง วิธีการศึกษาใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการกำหนดตนเองเดซี และไรอัน ได้รับการพัฒนารูปแบบในการปฏิบัติทดสอบ พบว่า รูปแบบการปฏิบัติการทดสอบ แสดงให้เห็นกระบวนการโดยมีลักษณะภูมิหลังของนักเรียน บริบทโรงเรียน และตัวแปรทางจิตวิทยา ซึ่งสามารถส่งอิทธิพลต่อการตั้งใจให้ทำทุจริตในการทดสอบ และการปฏิบัติในการสอบ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนได้รับแรงจูงใจในโรงเรียน ไม่ค่อยมีการทุจริตในการทดสอบ และมีคะแนนทดสอบสูงประสบการณ์ด้านความเป็นอิสระ และประสบการณ์จากทางบวกในโรงเรียน ในที่สุดจะเชื่อมสัมพันธ์กับภูมิหลังทางเศรษฐกิจของนักเรียน

Alig Mielcarek (2003, Abstract) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบของโรงเรียน ที่ประสบผลสำเร็จ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยสังเคราะห์ตัวแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านสถานะทางเศรษฐกิจสังคม มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน โดยส่งผลทั้งทางตรง และทางอ้อมผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ความสำคัญทางด้านวิชาการ ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ จะมีผลทางอ้อมผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ความสำคัญด้านวิชาการ

Aghty (2004, p. 3077) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่ครูใหญ่และครูในงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่และครูยอมรับว่า งานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะและร่วมกันรับผิดชอบรวมทั้งต้องให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษา ไม่ทำงานอื่นมากเกินไป รวมทั้งนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่จากเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงานและมีการทำงานเป็นคณะมากยิ่งขึ้น

Liu (2006, p. 961) ได้ศึกษา พฤติกรรมผู้บริหารทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยการใช้เครื่องมือที่มีชื่อว่า Instructional Leadership Behavior Questionnaire (ILBQ) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของครูใหญ่มีความสำคัญสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียน

Spirito (2008, p. 3986-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมของครูใหญ่ในฐานะผู้บริหารทางวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน ได้ผลที่น่าสนใจอย่างหนึ่งว่า การพัฒนาบุคลากรของครูใหญ่ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้วย

Goodhart (2010, Abstract) ได้ศึกษา ลักษณะของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิภาพในด้านวิชาการซึ่งทำการวิเคราะห์โดยศึกษาผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ ความสำเร็จของโรงเรียนและประสิทธิภาพของการวัดผล พบว่า ความเป็นผู้นำในด้านการจัดองค์กรของผู้บริหารควรมีคุณธรรม จริยธรรมของครูปฏิบัติการสอนและความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิชาการมีการปฏิบัติแต่ละด้านยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ในการบริหารงานวิชาการ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญมากกว่างานอื่นๆ เป็นพิเศษ ประกอบกับต้องกำหนดบทบาทหน้าที่และการกำหนดแผนงาน ต้องมีการเตรียมการในด้านต่างๆ ให้พร้อมเพื่อให้การดำเนินการบริหารงานวิชาการ บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน นอกจากนี้ ต้องมีการอบรม การใช้สื่อ การนิเทศภายใน เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาเป็นแนวทาง

ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่อไปให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งมีปัญหาในด้านการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน การขาดแคลนบุคลากรทาง
วิชาการ หรือการขาดความพร้อมของครูผู้สอนเอง ผู้วิจัยจึงตระหนักและเห็นความสำคัญ
ในเรื่องที่จะวิจัยในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพื่อที่จะนำเอาข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปเป็น
ข้อเสนอแนะ ที่จะนำไปปรับปรุงและเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร